

Kdo je to Karamazov?

V Divadle Petra Bezruče se odehrála další premiéra. Tentokrát šlo o uvedení nové dramatisace klasického Dostojevského díla Bratři Karamazovi.

Lucie Ošmerová, 16. prosince 2021, alive.osu.cz

Kdo je to Karamazov?

Na tuto otázku nám odpovídá nová inscenace Divadla Petra Bezruče. **Bratři Karamazovi**, jejichž premiéra proběhla v pátek 10. prosince 2021, jsou již čtvrtou novou inscenací v této sezóně. Většinou můžeme vidět toto klasické Dostojevského dílo v dramatisaci Evalda Schroma. V tomto případě se ale jedná o zcela nové provedení, za kterým stojí umělecký šéf a režisér inscenace **Jan Holec**. Spolu s dramaturgyní **Annou Smrčkovou** přináší vhled do rodinných vztahů, ruských poměrů či otázek víry.

Více než o samotný příběh jde o zobrazení postav, emocí a situací, které v sobě dílo nese. **Norbert Lichý** v roli starého otce Karamazova by se dal nejlépe definovat tak, jak je i zmíněno v textu. Tedy jako zvrhlík a někdo, kdo možná není ani tak zlý, jen pokřivený. V každé chvíli, která aspoň trochu dělá ze starého Karamazova člověka, může divák doufat. Doufat v to, že rodina přeci jen něco znamená, a to za všech okolností. Pohrdavost a lhostejnost téměř ke všemu je však silnější.

Každý ze synů na tyranii svého otce reaguje jinak. Nejstarší Dmitrij, kterého si zahrál v alternaci **Dušan Urban**, projevuje svoji nenávisť k otci ryze agresivně a násilně. Před hereckým výkonem Urbana může každý jen smeknout. Jen málokdo by byl schopen převzít zásadní roli v generálovém týdnu a dovést inscenaci až do její úspěšné premiéry. Přes veškerou zlobu, kterou v sobě postava má, si s sebou pořád nese i kousek humoru, který jí zbyl a který se (v Urbanově podání) nepřičí s Mít'ovou charakteristikou.

Prostřední syn Ivan ve své inteligenci a vzdělanosti nachází jakousi povznesenost, která vede až v cynismu. V podání **Ondřeje Bretta** se dozvídáme, že Bůh ani nesmrtelnost není a že přát si něčí smrt je svobodná volba každého z nás. Díky kostýmu působí Brett opticky jako vyšponovaný a vysoký gentleman, který dokáže lehce přejít ze zdravého rozumu až k projevům vážné psychické nemoci, ve které již uvažovat rozumně nelze.

Václav Švarc ve své roli Aljoši je takovým průvodcem všech ostatních postav. Snaží se urovnávat vztahy mezi lidmi, ačkoliv problém u svého vlastního potenciálního vztahu nevidí. Dalo by se říci, že je nejkladnější mužskou postavou. Jako jediný se snaží s otcem komunikovat navzdory jeho urážení víry, které Aljoša zasvětil život. Švarc se svou postavou dost často zachází do panických výlevů, je ukázkou altruisty, který se mnohdy nesetkává s pochopením a pouze vydává svoji sílu ostatním, ale nedostává nic nazpět.

V popředí Barbora Křupková (Grušeňka), zleva Yvona Stolařová (Líza), Dušan Urban (Dmitrij), Jáchym Kučera (Smerďakov), Ondřej Brett (Ivan), Václav Švarc (Aljoša), Julie Goetzová (Kateřina), Norbert Lichý (Starý Karamazov)

Posledním z bratrů je Smerďakov. **Jáchym Kučera** v této roli představuje člověka, který stojí na okraji společnosti a nepatří do ní. Pro své špatné rodinné zázemí, pro svůj pohled na svět, pro svoji nemoc je někým, koho společnost zavrhla. Člověk by se nad Kučerovým zdánlivě nevinným pohledem i slitoval. Ve skrze je to ale pořád prohnáný Karamazov.

Ženské postavy se objevují v inscenaci pouze tři. Nejvýraznější z nich je **Barbora Křupková** a její postava Grušeňky, která tančí, zpívá, píská a především svádí. Zdá se být ze všech postav nejsvobodnější ve svém jednání. Vystupuje jako protiklad Kateřině v podání **Julie Goetzové**, která působí (znovu i díky svému kostýmu) přísněji a méně uvolněně. Její myšlenky neustále analyzují situaci, kují plány, až nakonec rozhodnou úplně o všem. Je to žena, která potřebuje mít vše pod kontrolou a podle svých představ.

Poslední postavou je Líza, kterou ztvárnila **Yvona Stolařová**. Často působí jako emočně nevyrovnané dítě, která je stejně roztřesená jako svíčka, která za ní plápolá. I její charakter je značně ovlivněn událostmi. Líza je jako dívka na vozíku odkázaná na své okolí, které ji ale přehlíží a nechápe. Stolařová si křivdu své postavy vybíjí stejně jako Aljoša.

Velkou dominantou je i samotná scénografie inscenace, kterou spolu s kostýmy vytvořil **Jan Štěpánek**. Čistá scéna se mění od kláštera, přes Karamazův dům, až po soudní síň. Příznačné jsou světelné prvky jako svíčky, křížek nebo v závěru odhalený Ježíš Kristus. Celou inscenaci pak skvěle uceluje hudba **Ivana Achera**.

Celkově se dá nová Bezručovská inscenace pokládat za dílo povedené a aktuální. Hledání smyslu života, lásky k životu, víry, ale i nefunkčnost systému jsou témata, kterými se dnes a denně zabýváme, ačkoliv ne vždy vědomě.

Tak kdo je tedy ten Karamazov? Je to hmyz...

